

הפיקוח על
החינוך הגופני

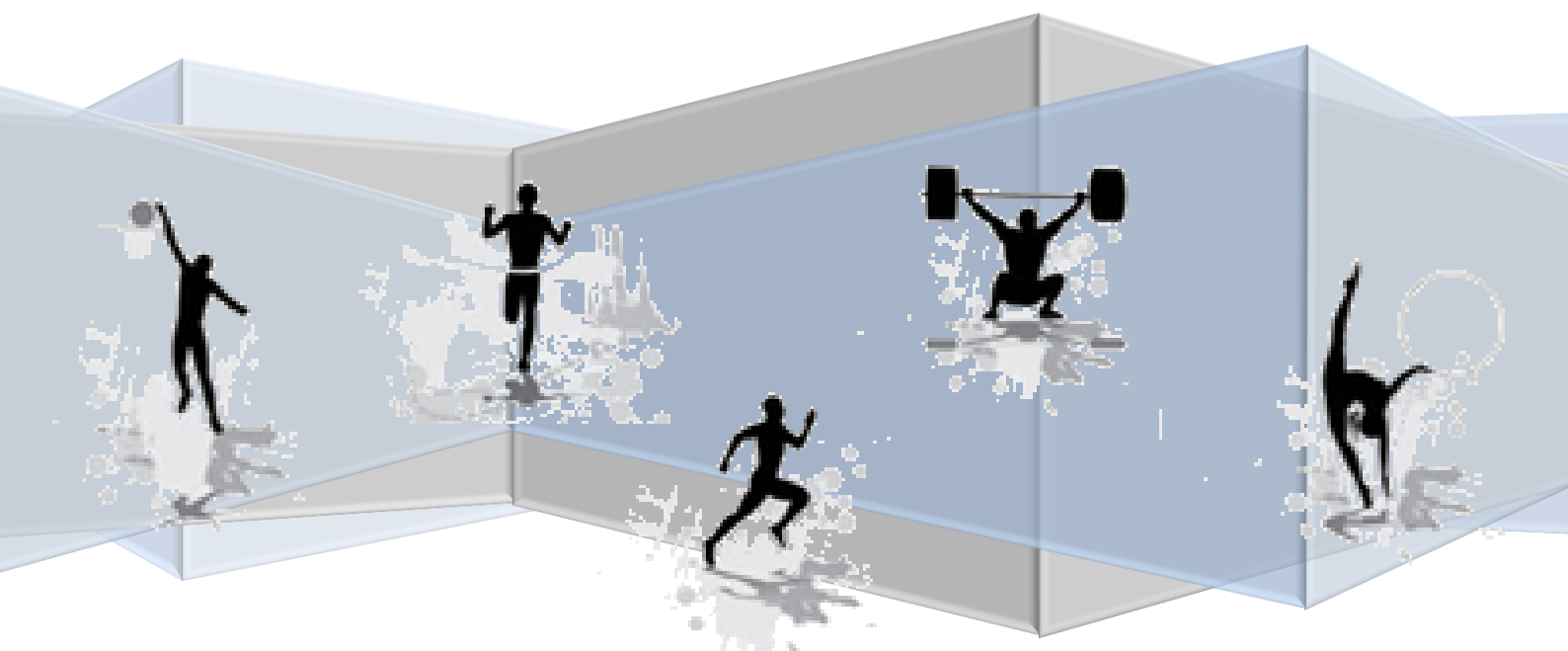
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית

החינוך הגופני בבתי הספר בשנה"ל תשע"ז

בסימן המכביה ה-20

2017–2016

תשע"ז

תוכן:

- 2 המפקח המרכז והממונה על החינוך הגופני (המפמ"ר).
- 3 מצגת המכביות.
- 4 מערך שיעור 1, נושא השיעור: יהודית דויטש.
- 8 מערך שיעור 2, נושא השיעור: פרדי הירש – דמותו של מחנך.
- 11 סיפורם האישי של ספורטאי צמרת שהשתתפו במכביה ועלו ארצה:
- 12 אגנס קלטי
- 13 טל ברודי
- 14 וילי סימס
- 15 דיוויד בלאט
- 16 פעילויות בית ספריות בסימן המכביה.
- 17 דוגמא לפעילות בשכבה ח'.
- 18 ענפי ספורט במכביה.
- 19 סמלי המכביות.
- 20 מכביה ברשת.

המפקח המרכז והממונה על החינוך הגופני (המפמ"ר)

מורות ומורים יקרים,

אחת לארבע שנים אנו נוטלים חלק באירוע הגדול והמרשים "משחקי המכביה". זהו אירוע הספורט השלישי בגודלו בעולם.

השנה נציין את המכביה ה-20, עשרים מפגשים בין בני נוער יהודים מרחבי העולם המגיעים לישראל לפגוש ולהיפגש, לשחק ולהתחרות. המכביה הציבה לעצמה מטרה לאחד בני נוער יהודים באווירה חברתית, תרבותית וספורטיבית. יש בין המשתתפים כאלה שזהו המפגש המשמעותי היחיד בהקשר יהודי שהם לוקחים בו חלק.

עלינו, המורות והמורים לחינוך גופני, להירתם ולקחת חלק פעיל משמעותי בארגון האירוע, לסייע בביצוע התחרויות ובהנגשת רעיון המכביה לכל תלמידי ישראל.

אנו נקיים אירועים בית ספריים ואירועים מחוץ לבתי הספר ברוח המכביה, בשיתוף פעולה מלא עם מארגני המכביה.

בחוברת שלפניכם רעיונות אחדים להפעלת התלמידות והתלמידים בבית הספר ומחוצה לו.

אנו מאחלים לכל התלמידים ולכל באי המכביה הצלחה בתחרויות וחוויה תרבותית-יהודית משמעותית.

שלכם,

אברהם זוכמן

מצגת המכביות

יש ללחוץ על התמונה פעמיים

המכביה המשחקים האולימפיים של העם היהודי

מערך שיעור 1

נושא השיעור: יהודית דויטש

מטרות הדיון:

1. בחינת הדילמה – השתייכות חברתית ללאום בו אתה חי מול השתייכות לעם היהודי – מה צריך לגבור על מה ומתי?
2. בחינת הדילמה והמתח בין אחריות הדדית לבין הצלחה אישית, בעתות משבר וכיום.

רקע לדיון:

יהודית דויטש

יהודית דויטש-הספל נולדה בווינה, ב-18 באוגוסט 1918.

היא נודעה כשחיינית אוסטרית-ישראלית, אשר עמדה על כבודה היהודי וסירבה לייצג את אוסטריה באולימפיאדה בזמן השלטון הנאצי במלחמת העולם השנייה.

כילדה יהודייה, לא הורשתה דויטש להצטרף למרבית מועדוני האתלטיקה באוסטריה, והיא הצטרפה למועדון האתלטיקה היהודי "הכוח וינה", שם זכתה בתארים רבים וקבעה שיאי אוסטריה חדשים בשחייה חופשית למרחקים בינוניים וארוכים.

בשנת 1935 זכתה דויטש בפרס ספורטאית מצטיינת, שניתן על ידי רשות הספורט האוסטרית. בשנת 1936 קיבלה דויטש את עיטור הכבוד האוסטרי כאחת משלוש האתלטיות הטובות ביותר במדינה ונבחרה לייצג את אוסטריה באולימפיאדת ברלין, אולם היא סירבה להשתתף באולימפיאדה, במחאה על מדיניותו של אדולף היטלר, באומרה "אני מסרבת להתחרות על אדמה שמוציאה להורג בצורה מבישה את עמי". בעקבות כך נאסר עליה להתחרות במסגרות רשמיות.

בשנת 1938 עלתה לארץ ישראל וזכתה באליפות ישראל בשחייה. לאחר עזיבתה את אוסטריה, שללו ממנה רשויות הספורט ואת תאריה ומחקו את שמה מספרי השיאים. בשנת 1995 התנצל הפרלמנט האוסטרי רשמית בפני דויטש והחזיר את שיאיה לספרים. ההתנצלות התבצעה על אדמת ישראל, לבקשתה של דויטש.

ב-19 בנובמבר 2004, בגיל 86, נפטרה יהודית דויטש בהרצליה, ישראל. דויטש סיפרה את סיפורה בסרט התיעודי "הכוח לשחות", שיצא לאקרנים בשנת 2004.

מתוך כתבה על יהודית דויטש, עיתון הארץ, 2004:

”מותה של לוחמת” –

”יהודית דויטש נפטרה שלשום בהרצליה בגיל 86. שחינית יוצאת מהכלל הייתה, שיאנית אוסטריה בכל המרחקים בסגנון חופשי, ספורטאית השנה באוסטריה ב-1935. ספורטאים מייצגים לא פעם מאבקים פוליטיים וחברתיים. לעתים נדירות ספורטאי באמת גדול משלם מיוזמתו מחיר אמתי במאבק שבחרו לעצמם או שבחרו עבורם הנסיבות. אפשר לחשוב על מוחמד עלי, שוויתר על חגורת האליפות.

דויטש ויתרה על קריירת השחייה בכדי לא לייצג את אוסטריה באולימפיאדת ברלין ב-1936. מעשה לא פשוט. השנה הייתה '36 ולא '38 ולא '39. עובדתית, סוף מעשיו של היטלר לא היה ידוע. יהודים ייצגו את ארצות הברית, אוסטריה וגרמניה במשחקים האולימפיים בברלין. ”בכל בריכות השחייה כתוב שהכניסה לכלבים ויהודים היא אסורה”.

יהודית דויטש מקבלת אות הוקרה על הישגיה

דיון (קטעי מקורות+שאלות מנחות):

הדיון בשתי הדילמות יתבצע בכיתה באמצעות מספר הפעלות אותן יעברו התלמידים. ההפעלות יתבצעו כמשימה אישית כאשר כל תלמיד מפעיל את שיקול הדעת האישי שלו, את דעותיו, את אמונותיו ואת השקפותיו. לאחר מכן יתקיים דיון קבוצתי באותן סוגיות לאור שיקולי הדעת של התלמידים. המפגש האישי עם החומרים יחד עם השיח הקבוצתי יהוו דרך להתמודדות עם הסוגיות ויתנו לגיטימציה להעלאת פתרונות שונים.

מערך שיעור 2

נושא: פרדי הירש – דמותו של מחנך מטרות הדיון:

1. בחינת דמותו של מחנך בשעת חירום באמצעות ניתוח בחירותיו.
2. דיון בערך הדוגמה האישית כשיטת חינוך.
3. בחינת ערך האינדיבידואליזם מול ערך הקולקטיב-הקבוצה.

רקע לדיון:

מיהו פרדי הירש?

שמו של פרדי הירש נקשר בראש ובראשונה עם חינוך ילדים ונערים יהודים בגטו טרזין (טרזינשטט) ובמחנה ההשמדה אושוויץ-בירקנאו.

פרדי הירש נולד בשנת 1916 בעיר אאכן בגרמניה. כבר בילדותו גילה ערכים של צופיות וציונות. הוא הצטרף לתנועת הצופים היהודיים בגרמניה ולארגון הספורט "המכבי הצעיר". גם כאשר משפחתו היגרה לבוליביה בשנת 1926 הוא נשאר בגרמניה מתוך רצון וחלום להגיע לארץ ישראל. בשנת 1935, עבר לפראג אשר בצ'כיה. שם נקשר מיד שמו עם הארגונים הספורטיביים היהודים ביניהם ארגון "הגיבור" – היא אגודת מכבי בפראג. הירש ארגן פעילויות ספורט תחרותיות, משחקים ואימונים למאות ילדים תוך הפצת ערכי הקהילתיות היהודית, האחריות ההדדית והבריאות הגופנית-נפשית.

בשנת 1941 הועבר לגטו טרזין, שם ניהל את הפעילות החינוכית בתנאים הקשים של הגטו. כשהעבירו אותו למחנה ההשמדה אושוויץ-בירקנאו, הוא הקים את צריף 31 – בלוק הילדים – שכל שוכניו היו ילדים. פעילותו החינוכית בגטו ובמחנה ההשמדה השפיעה על יהודים רבים, זאת באמצעות חינוך לספורט ולערכים יהודיים ציוניים. יש הסוברים כי פרדי הירש נטל את חייו באושוויץ בשנת 1944 כאשר נודע לו כי הנאצים מוליכים את כל הילדים להשמדה וכי אין ביכולתו לעשות עוד להצלתם. כך או אחרת פרדי הירש ייזכר כאחד האנשים והמחנכים הגדולים של אותה תקופה וכדמות יהודית המייצגת מעשה גבורה, אומץ ומצוינות.

דיון (קטעי מקורות+שאלות מנחות):

תרגיל:

דמיינו כי אתם עומדים בתוך נעליו של פרדי הירש בתקופת מלחמת העולם השנייה. נסו לברר איך הייתם נוהגים בדילמות שעמדו בפניו אם הייתם במקומו:

דילמה – בחירת פרדי הירש, הבחירה האישית שלי.

1. משפחתו היגרה לבוליביה בתחילת שלטון הנאצים – האם להגר איתם או להישאר בגרמניה לבד? (נשאר בגרמניה מתוך רצון להגיע לארץ ישראל).
2. התפתחות אישית או עשייה קהילתית? (הקדיש את זמנו לתנועה יהודית ציונית ולארגון תחרויות ספורט, ארגון פעילויות ספורט תחרותיות, משחקים ואימונים תוך הפצת ערכי הקהילתיות היהודית-ציונית, האחריות ההדדית ובריאות גוף-נפש).
3. הירש מונה למנהל מחלקת הבניינים של הגטו – האם לנצל את המעמד לטובתו האישית על מנת לשרוד או לנצל את מעמדו לטובת הקהילה? (התעקש שילדים יתאמנו ויפעלו בכל יום בגטו, כי ראה בפעילות זו את הדרך היחידה להשרדותם).
4. לאחר ההגעה למחנה אושוויץ – האם לדאוג להשרדות אישית או להמשיך בפעילות החינוכית? (הירש הקים את צריף 31 בו נערכה פעילות חינוכית מגוונת לילדים וצעירים, דאג לבריאותם ואף הצליח להשיג להם מזון משופר).
5. הירש נתבקש לעמוד בראש ההתקוממות נגד הנאצים בגלל ידיעה על משלוח המשפחות לאושוויץ – האם להנהיג את המרד (לעזוב את הילדים) או להישאר ביחד עם הילדים עד הסוף המר? (לא ברור איך פרדי הירש נהרג באושוויץ-ביחד עם הילדים או ערב קודם לכן).

דמותו של פרדי הירש מעלה נושאים נוספים לדיונים אותם ניתן לערוך בכיתה:

1. דיון בשאלת הכבוד האישי במצבים טראומטיים – לא רק בשואה, כאירוע ללא תקדים, אלא גם במצבים פחות קיצוניים (נפילת קטיושות בשדרות וכו').
2. ערכי החברות כחלק מערכי הקבוצה.
3. הספורט כמסייע בתהליכים חינוכיים – "נפש בריאה בגוף בריא".

סיפורם האישי של ספורטאי צמרת שהשתתפו במכביה ועלו ארצה:

אגנס קלטי

טל ברודי

וילי סימס

דיוויד בלאט

מתעמלת הונגרייה-יהודייה, אלופה אולימפית בעלת עשר מדליות,

מהן חמש מדליות זהב ואלופת עולם.

נולדה ב-1921, שם משפחתה

המקורי היה קליין. בזמן אולימפיאדת

מלבורן התרחש המרד ההונגרי ואגנס קלטי,

כמו ספורטאים הונגרים רבים, נשארה

באוסטרליה וקיבלה מקלט מדיני.

ב-1957 הגיעה לישראל, למשחקי המכביה החמישית,

והחליטה להישאר בארץ.

בישראל עבדה במכללת וינגייט וכן שימשה כמאמנת נבחרת המתעמלות של ישראל. בשנת

1989, אחרי נפילת הקומוניזם בהונגריה, חזרה לבקר שם וזכתה בהוקרה רבה מהמשטר

הדמוקרטי החדש.

קלטי נולדה בבודפשט למשפחה יהודית מבוססת. היא החלה להתאמן בהתעמלות בגיל

ארבע במועדון ספורט יהודי.

בגיל 16 הייתה לאלופת הונגריה. בזמן הכיבוש הגרמני ב-1944 התחבאה באמצעות

מסמכים מזויפים כמשרתת בכפר. אביה, דודיה ומשפחותיהם נשלחו לאושוויץ ושם נספו.

אמה ואחותה ניצלו. לאחר המלחמה חידשה קלטי את אימוניה.

**מבין כל המתעמלים במשחקים האולימפיים,
מדורגת קלטי במקום עשירי בכל הזמנים,
לפי מספר מדליות הזהב שצברה,
ולכן נחשבת על ידי רבים כאחת הספורטאיות
היהודיות הגדולות ואחת המתעמלות
הגדולות בכל הזמנים.**

טל ברודי

<https://www.youtube.com/watch?v=hqafU5WFHk>

טל ברודי נולד ב-30 באוגוסט 1943 בניו ג'רזי בארצות הברית. כדורסלן עבר אמריקאי-ישראלי שהפך בישראל לסמל ככדורסלן וכעולה שנקלט בהצלחה בחברה הישראלית.

טל ברודי הגיע לישראל בקיץ שנת 1965

כחבר משלחת ארצות הברית

למכביה השביעית.

קבוצתו זכתה במדליית הזהב בטורניר.

למרות הצלחותיו בארה"ב, ב-1966 החליט טל

לעלות לישראל ולהצטרף לשורות

קבוצת הכדורסל של מכבי תל אביב.

לאחר ניצחונה של מכבי תל אביב על צסק"א מוסקבה, במסגרת גביע אירופה לאלופות, אמר טל את המשפט המסמל את ניצחון הרוח על הכוח: **"אנחנו במפה ואנחנו נשארים במפה – לא רק בספורט, בהכול."** ועוד מדבריו, בקשר למכביה:

"הגעתי למכביה, הייתה כאן אווירה יפה, הרגשתי זיקה, חיבור. אמרו לי: אם אתה בא לפה, אנחנו מאמינים שתוכל לשנות משהו. עדיין הייתי תחת הרושם של המכביה, שנתנה לי להרגיש שייכות."

טל ברודי זכה בפרס ישראל בשנת 1979 על "תרומה מיוחדת לחברה ולמדינה בתרבות הגוף". היה לספורטאי הראשון שקיבל את פרס ישראל, ופתח את הדלת לספורטאים נוספים.

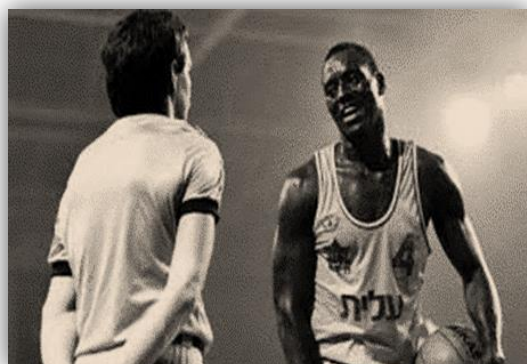

"כשקיבלתי את פרס ישראל הייתי בן 34, חשבתי שאם קיבלתי פרס כזה גדול ומשמעותי, אני חייב להמשיך את מה שאני עושה. כיום אני שגריר של רצון טוב, של עם ישראל ושל העם היהודי."

www.youtube.com/watch?v=2n5mq-UD4J8

וילי סימס

וילי סימס נולד ב-1958 בניו יורק בארצות הברית.
הוא כדורסלן עבר אמריקאי-ישראלי ששיחק בעמדת
הקלע, גובהו 1.93 ס"מ.

סימס נחשב לאחד השחקנים הבולטים בליגת העל
בכדורסל בשנות ה-80 וה-90 וכן לאחד מסמליה
הגדולים של מכבי תל אביב.

ב-1977 השתתף וילי סימס במשחקי המכביה
העשירית והיה שותף לזכייתה של נבחרת הכדורסל
האמריקאית במדליית הזהב. הוא השתתף עם ארצות הברית גם במשחקי המכביה
האחת-עשרה ב-1981.

בעקבות יכולתו הטובה במכביות, הוחתם וילי סימס יחד עם חברו לנבחרת ארצות
הברית, דיוויד בלאט, במכבי חיפה, לקראת עונת 1982/1981 בליגה הלאומית – אז
הליגה הבכירה.

בשנתיים ששיחק במכבי חיפה קלע סימס 933 נקודות וכיום הוא ממוקם במקום ה-16
בטבלת קלעי כל הזמנים של הקבוצה.

לאחר שתי עונות מוצלחות במיוחד עבר לשחק בהפועל תל אביב, עמה זכה בגביע
המדינה. לאחר שנתיים נוספות באליצור נתניה, עבר לשחק בעונת 1988/1987 במכבי
תל אביב, בה שיחק חמש עונות וזכה עמה בחמש אליפויות ובשלושה גביעים.

בנוסף העפיל עם קבוצה זו פעמיים לגמר הליגה האירופית. ב-1992 עבר להפועל אילת,
שאותה עזב לאחר ארבע עונות ב-1996.

וילי סימס בנה את ביתו בישראל.

דיוויד בלאט www.youtube.com/watch?v=hXHPqMKjUpI

דיוויד בלאט נולד ב-1959 בעיירה מסצ'וסטס, בארצות הברית. במהלך לימודיו שיחק כרכז במגמת הכדורסל באוניברסיטה.

בלאט השתתף במכביה האחת עשרה בשנת 1981, כשחקן נבחרת ארצות הברית בכדורסל וזכה עמה במדליית הזהב. בלאט היה כדורסלן ומאמן כדורסל ישראלי-אמריקאי, הוא אימן את קבוצת קליבלנד מליגת ה-NBA במשך עונה וחצי, ובכך הפך למאמן הישראלי הראשון שאימן קבוצה בליגה בכירה זו.

בשנת 2000 מונה לעוזר מאמן במכבי תל אביב תחת הנהגתו של המאמן פני גרשון. כעוזר מאמן זכה בגביע הסופרוליג בגביע היורוליג.

בשנת 2002 מונה למאמן מכבי תל אביב, עמה זכה בגביע היורוליג, באליפות הליגה האדריאטית, בחמש אליפויות ובשישה גביעים, ובזכות זה נבחר למאמן העונה. בלאט היה גם מאמנה של נבחרת רוסיה בין השנים 2006–2012 והוביל אותה ב-2007 לזכייה ראשונה

והיסטורית באליפות אירופה בכדורסל, והפך למאמן הישראלי היחיד שזכה בתואר זה. בשנת 2011, באליפות אירופה בכדורסל, המשיך בלאט באימון נבחרת הכדורסל הרוסית והצעיד אותה לזכייה במדליית הארד באליפות אירופה.

דיוויד בלאט בנה את ביתו בישראל.

בנו תמיר בלאט, יליד 1997, משחק כיום בהפועל תל אביב ובנבחרת הנוער הישראלית.

פעילויות בית ספריות בסימן המכביה

* מוזיאון המכביה

"מעבדה ניידת" (רכב נייד). בתי הספר יזמינו באופן ישיר את ה"מעבדה", ללא תשלום. לתיאום ניתן לפנות לגב' קרן כורש 03-6715727.

* הרצאות של טל ברודי

טל ברודי יעביר הרצאות לבתי הספר בתיאום עם הפיקוח הארצי בנושאים: מכביה, עלייה, יושר והגינות בספורט.

* במהלך שנת הלימודים תשע"ז יתקיימו בבתי הספר פעילויות רבות במסגרות שונות בסימן המכביה: הפסקות פעילות, טורנירים שכבתיים לכיתות ג'-י"ב, הרצאות, ימי ספורט ועוד.

שיא הפעילות השנתית יהיה במסגרת "שבוע החינוך הגופני בסימן המכביה". שבוע בו יעסקו תלמידי בתי הספר בנושא המכביה במסגרת שיעורי החינוך הגופני ובמסגרת הפעילות הבית ספרית הכללית. צוות החינוך הגופני ינהל את אירועי הספורט בשיתוף עם הצוות החינוכי ועם הנהלת ביה"ס. חשוב ביותר לקיים שיתוף פעולה עם מגמות נוספות בביה"ס כגון: מוסיקה, צילום, אומנות ועוד.

דוגמא לפעילות בשכבה ח'

כל כיתה תייצג מדינה מסוימת ממשותפות המכביה.
הכיתה תשתמש במאפיינים של המדינה: דגל, תלבושת, מוסיקה, מאכלים ועוד. האירוע יתחיל בטקס מצעד המשלחות עם הדגלים וימשיך בטקס הדלקת הלפיד, "שבועת הספורטאים", קיום תחרויות בין הכיתות לפי ענפי הספורט, טקס חלוקת פרסים וטקס סיום עם מצעד המשלחות.

- ענפי הספורט בסימן המכביה ייבחרו בהתאם לתנאים הקיימים בבית הספר.
- צוות המורים יכין תעודות ומדליות בית ספריות עם לוגו המכביה ה-20.
- צוות המורים ידאג לשופטי מזכירות, לשופטים, למלווים ולכל הנדרש לקיום מוצלח של פעילות הספורט.
- פרק הזמן ייבחר בהתאם לתכנית השנתית של ביה"ס.
- צוות המורים יארגן פעילויות משותפות עם שכבות גיל שונות.
- צוות המורים יארגן פעילויות משותפות עם בתי ספר נוספים באזור.

שבוע החינוך הגופני יתקיים בסימן המכביה ויהווה את שיאה של הפעילות שנעשתה במהלך שנת הלימודים, הן בחלק העיוני, בלמידה קצרה מהי המכביה (מצגת/סיפורים אישיים/דיון), הן בחלק המעשי – תחרויות ספורטיביות.

ענפי ספורט במכביה

כדורת דשא, בדמינטון, סקווש, קריקט, טניס, טניס שולחן,
כדורעף, כדורעף חופים, קראטה, התעמלות, רוגבי, באולינג,
כדורסל, כדורגל, הוקי שדה, ג'ודו, שחייה, היאבקות, נטבול,
שחמט, ברידג', בייסבול, אתלטיקה, סופטבול, סוף, כדוריד,
גולף, טאקוונדו, כדור מים, טריאתלון, חצי מרתון.

סמלי המכביות

המכביה ה-5

המכביה ה-4

המכביה ה-3

המכביה ה-2

המכביה ה-1

המכביה ה-10

המכביה ה-9

המכביה ה-8

המכביה ה-7

המכביה ה-6

המכביה ה-15

המכביה ה-14

המכביה ה-13

המכביה ה-12

המכביה ה-11

המכביה ה-20

המכביה ה-19

המכביה ה-18

המכביה ה-17

המכביה ה-16

מכביה ברשת:

- המכביה הראשונה – סרטון @
- המכביה הראשונה – 1932 @
- יוסף יקותיאל – מגשים החלומות @
- ארץ קטנה גדולה: יהדות השרירים – המכביה @
- המכביה התשיעית – ארכיון המדינה @
- תריץ אחורה – המכביה @
- פתיחת המכביה השלישית באצטדיון רמת גן, 1950 – סינמטק ירושלים/ארכיון המדינה @
- המכביות הראשונות בכרזות – הספרייה הלאומית @
- המכביה – ד"ש ספורטיבי משנות החמישים @
- כוכבים רבים בין 1500 הספורטאים, באי המכביה, דבר, 27.7.1969 @
- המכביות הראשונות בכרזות – הספרייה הלאומית @
- המנון המכביה, אתר זמרשת @
- המכביה הראשונה, תמונות, הארכיון הציוני @

- @ המכביה הראשונה, ד"ר חיים קאופמן, הספרייה הווירטואלית, מט"ח
- @ המכביה בפייסבוק
- @ אתר המכביה ה-20
- @ המכביה : ספורט ולאומיות
- @ משחקי המכביה – הארכיון הציוני המרכזי

